

Megvagyunk, Testvér!

(Részlet Tímár Máté: Hazai harangszó c. 1979-ben megjelent novellájából)

Pár lépésnyire őszi szerelmű macskák miaúzzák a világ legborzalmasabb szerelmi vallomását. A kultúrház kapualjában szomorkás szoprán: Engem nem versz át többször, Géza! - aminek mégis csókba csendül a vége. De én már nem fejtegetem a titkát, mert lélekben az ifjabbik bátyám kapukilincsén kalamolok, ahová Laci Moszkvicsán kurtul-gyorsul majd az út. És az Eszterkéén is persze, a feleségéén. Ezt azonban csak azokért mondom, akik nem ismerik ezt a Körösmartról átszármazott házaspárt, melyet sokkalta inkább, mint a nemzetiszínű vállszalag, a kultúra hurkol össze, legalább tíz esztendeje. Az öles-mázsás Laci tanácsi kultúrmindegyes, Eszterke könyvtáros, a levelező bölcsészdiploma legkevesebb harmincezer kilométerével, s talán nem is csak a legjobb, hanem a legrégebbi barátaim sorába tartoznak. Még a születésük előtti időkből. Lacinak már a dédnagyanyját is ismertem a polyákalmi tanyákról, amikor még kasszára sem kapott az apja. Az Eszteré jósolta meg tizenévesen, a ligeti gyepen, hogy: Hamarabb lehet belőled Petőfi Sándor, mint az ETK labdarúgócsapatnál labdaszedő. S ilyen előzmények után gyermekeik akkor sem fordultak háttal hozzám, amikor a szüleimhez is az éjszakai homályba lopakodtam haza...

Vajon lehet-e, szabad-e viszonzatlanul hagyni ekkora vállalást?

A szőke-karcsú Eszterke s a hatalmas Laci alapítók a besenyszegi vásártér lakótelepén. Szívük másik felével azonban „vacserok”, és példásan türelmesek, mert legalább két órája várnak. Kávéval, süteménnyel, a besenyszegi Bajcsy-Zsilinszky- hívséges Rác Lajos bátyám üdvözlétével, meg a póhalmi olvasó asszony üzenetével, mikor látogatom meg őket, odakint a „pósáros” tanyai világban. De mindezeknél hatalmasabban azzal, amit csak a szemük kérdez: Mire végeztem Zsigánál, Kneréknél, a Győzelemnél, s főleg önmagamban, abban a nagy közös ügyben, ami mindennapjaink kenyere-sója?...

Ők és a hozzájuk hasonlóak a tollforgatók gyalogapostolkodását a nyolcadik szentségnek vélik. S ezért hát a jóreményt hamvazom rájuk, amiért akkor sem fellebbez a lélek, ha valóra váltását sajnálatosan elodázzák a fukarabb markú tények.

Mindezeket azonban már a kocsiban sejtelmeskedem a fülökbe a német templom és a vasúti sorompó között, el a körösmarti cipészek csupa-neon üzeme mellett a sortüzes Tiborc hétkoporsós szobra előtt, s megfűszerezve azzal, hogy immár a jelek szerint „elfogadott” a hazám. Egyre többször hívnak errefelé, elhiszik, hogy a dicsérő szeretet – olcsó szeretet, az az igazi, mely megmorogva is vállal, s a bíráló szavakat tudóre szívni ugyan könnyebb, de leszámítolni sokkalta hasznosabb. Ha leírjuk, ha csak úgy belesóhajtozunk a lombfésülő őszi szélbe...

Eszterke és Laci egyet is értenek ezzel, hogy ifjabb bátyám, aki a tűzszekeres próféta nevét hordozza, az ablakon is kihajol egyetlen üvegkocogtatásért:

- Ha nem tudnám a helyét, azt hinném, hogy a Hazug utcában születél – mondja mosolygós korholással – hiszen hat órára vártalak! – Laciék csak ezután érdemlik a magukét: - Jóestét kívánok! Köszönöm, hogy hazahozták!

A képernyőn a néprajzprofesszor ismerős arca, az asztalon vacsora, bor, szódavíz, a sarokban a kicsi Lacika a nagyanyja hóna alatt, s bennem büntudat: tudom, hogy hajnalban megint háromkor kél a gazda! Pedig a fáradságnak nyoma se rajta, miként a beszélgetés barázdahúzó indításból kiderül, habár ez csak irányt hasít a többinek.

- Hogy éltek bátyám!
- Megvagyunk, testvér!
- Már engedelmet, hogy egy kicsikét elmaradtam.
- Nem először, nem is utoljára...

- Tudod, hogy van ilyenkor?
- Minket nem kell, engeszteljük meg inkább az asztalt!

Tempósan falatoztunk. Ángyikám felszolgál. Lacika úgy les ki a takaró alól, akár a csepp fecskék a fészek peremén. Én pedig tisztelem a régi, családi szokást, hogy amikor eszünk – hallgatunk. Legalább kívül-bélül szemrevételezhetem a bátyám, akivel tudatos létezésem szinte félévszázada közös.

Jégtörő Mátyáskor beszegte a hatvanat, amiből egyetlen beretválkozásért letagadhatna tízet, ha az életrajzából három regényre is futná. Könnyel, vérrel, örökös újrakezdéssel. Korosztálya az országgyarapító nemzedék, s a tanyalako röghözkötöttséget kényszerűségből a veszedelmes „világjárással” cserélte fel. Alig túl az újoncidőn, irány Kassa, majd Munkács, Kolozsvár, a „hideg napok” Újvidéken – s kurta leszerelések közjátékaival -, Ukrajna, Donkanyar, előre-hátra a vaskereszt vagy korhadt fakereszt reményében, jó esetben a hadifogoly lágerig. Bátyusom ezt az utolsó felvonást okos ösztönnel elkerülte, mert idejében hazaszökött, hogy a németek ellen is felvarrhassa a csillagokat. Hát így felel: Megvagyunk, testvér! – ez aranyfedezetével a sorsnak, legalábbötször annyi fedezet nála, mint másnál. De folytatásban is. Párhoidas előrekezdés, csendes gyarapodás, aratógépes, traktoros álmok. Be a szövetkezetbe, ki a szövetkezetből. Tanyabontás, Földhagyó gyermekek...

- Mi az tán kenyeredbe vágott a tyúk! – kérdezi, miközben bekattintja a bicskáját, s fogja az üveget.
- Semmi, semmi...
- Valaki megint megugatott!
- Dehogy. Arra gondoltam, mi lesz veletek, ha eljön az obsit, és megnémul a vekkeróra!

Az üveg szája a poharakét csókolja, míg nekem szinte tiszta bort, magának majd teljesen szódavizet töltöget.

- Hát attól igazán ne félj, hogy megmacskásodik a lábam – feleli cinkos mosoly kisíretében. – Majd hizlalgatok, kapálok, permetezem a kertet, segíték gyerekeknek, és turbékolgatunk a párommal, mint az öreg galambok.

Ángyikám csendes, szelíd mosollyal néz bennünket,. Időnként bólogat, lepisszegi Lacikát, ha túl hangosan csühög a három gyufásdobozból összecéznázott vonatnak. Szerinte ez az illendő asszonyi magatartás, ha az emberek beszélgetnek.

- És a közös!
- Majd elválík...

S ezután két ásítás között kérdezi:

- És ti mire végeztétek a napot!

A két szomszédvár egyesülésére gondol, ami már az istállóban is téma, s a maga portáján helyesli, mert amikor a frigyét az idő hatáskörébe utalnám, szinte helyettem felel.

- Ezek a mai fiatalok már másfajta népek, mint mi. Nem akarnak falusiak, lenni. Jobblétet, fürdőszobát, színházat, fizetősebb, de nem igavonó munkát követelik, és igazuk van...
- Úgy gondolod!
- El is kergetik a vágyaik lepkéjét! Pestig, Csabáig, Debrecenig, és aki egyszer elmegy, az sohanapján jön vissza. Ha meg a pillangójukat idecsáboljátok a közös rétre, legalább az marad itthon, akinek még csak ezután nő bele a kalapba a feje.
- És ez nektek is jobb lesz, bátyám!
- Persze, hogy jobb lesz. Így előbb-utóbb aggmenhely lesz ez a falu.
- Ezt gondolják a tanyáról frissen beköltözöttek is!
- Azt hiszed, van az Úristennek annyi földje, amennyiért visszaköltöznének? Ki olyan magabarma, hogy ne szeretné jobban a villanyt, mint a petróslámát? A falicsapot, mint a gémeskutát? A betonjárdát, mint a térdig érő sarat?...
- Mindenki felfelé törekszik! Még a földi féreg is, ha a dér csipkedi.

- Én is ezen a hiten vagyok bátyus!

A szobában új heverő, stílbútor, olajkályha, televízió. A másikban egyelőre megtűrik a banyakemencét, és a falakon néhány örökölt szentkép pecsételi az ángyikám eleven hitét...

- Mindenképpen elmegy reggel?
- Esik, vagy fúj, az utasnak menni kell!
- Egyszer már elakadhatna az a vonat...
- Légzése apró horkolásba mélyül, s úgy alszik el, mint aki félfüllel máris azt az éjszakafelező vekkerszót hallja...
Jóéjszakát!

Megjelent: Városunk 1999. augusztus. 137. p.